

Беседа Патријарха српског Г. Порфирија на устоличењу 18. фебруара 2021. године у Саборној цркви у Београду

Високопреосвећена и преосвећена браћо архијереји, високопреподобни архимандрити, високопреподобне игуманије, преподобни оци, монаси и монахиње, часни оци,

Ваша Превасходства: председниче Републике Србије г. Александре Вучићу, српски члану Председништва Босне и Херцеговине г. Милораде Додику, председниче Републике Српске гђо Жељка Цвијановић, председниче Владе Републике Српске г. Радоване Вишковићу, господо генерали - представници Војске Србије,

Ваша екселенцијо Апостолски нунције у Републици Србији монсињоре Лучијано Суриани, преузвишени надбискупе и метрополите београдски господине Станиславе Хочевару, уважени ефендијо Мустафа Јусуфспахићу,

Даме и господо министри у владама Србије и Српске, челници српског народа у Црној Гори, у Северној Македонији и Хрватској; представници Српске академије наука и уметности, представници Матице српске, представници пријатељских држава, представници Јеврејске заједнице,

драги пријатељи, браћо и сестре, верни народе светосавски православни,

Са дубоким смирењем и осећајем страхопоштовања прихватам данас чињеницу која је овим саборним служењем божанствене свете Литургије савршена у нашим очима, умовима и срцима, а то је да сам недостојни благовољењем Божјим и благодатним сагласјем моје браће у Христу, отачаствених архијереја, узведен у **свети и божанствени, Богом подигнути престо Светога кир Саве** – како га називају надахнути средњевековни хагиографи – у **престо великог архијерејства** на коме треба да седи достојан **саопштник апостолскога седења**.

Молим се Богу и молим све вас да ме молитвено и делатно подржите да велики и одговорни задатак који је овим свештеним чином стављен пред мене и положен на моја нејака плећа изнесем радосно, у послушању Светом Архијерејском Сабору! Да као 46. по реду патријарх, а 57. поглавар наше Свете Цркве будем макар у најмањој мери скромни наследник мојих великих и светих претходника! На првоме месту, дванаесторице архиепископа који су, на челу са Светим Савом, предстојали нашој Светој Цркви од 1219. до 1346. године. Потом дванаесто-

рици поглавара, од којих су чак шесторица удостојени да буду препознати као светитељи и кресе календар наше Цркве, који су духовно предстојали српском народу до првог укидања Патријаршије у Пећи. Наследник сам и великих обновитеља Српске Патријаршије - Макарија Соколовића из 1557. и Димитрија Павловића 1920. године. Постављен сам да чувам и обнављам спомен на труд, жртву, много пута и мученичко страдање за Цркву Божју које су поднели моји свети претходници од Гаврила Рајића, преко Лукијана Богдановића, Варнаве Росића и Гаврила Дожића, до Викентија Проданова. А колико је тек бескрвно мучеништво великих српских црквених поглавара? Оно је познато само Богу и њима. У духовном наслеђу свих нас – оци, браћо и сестре, налази се узвишени животни циљ: да ходимо стопама мудрости патријарха Германа, да идемо стазама светости патријарха Павла и да будемо чеда патријарха Иринеја у великом подвигу миротворства!

Имајући све то на уму, пред живим Богом и пуноћом Цркве Божје, пред свима вама **заједничари звања небескога**, искрено, према искомском искуству небеске трубе Светога Апостола Павла, исповедам да се немам чиме похвалити **осим слабостима и гресима својим**. То ме ипак не испуњава безнађем, него смиреном надом да ће се молитвама и мољењима свих нас, а посебно молитвеним заступништвом мога духовног оца Епископа бачког Иринеја и моје сабраће у монаштву и епископству из свете ковиљске обитељи, и на мени остварити духовна истина у коју нас је увео овај поменути Апостол Народа. Њега је сам Господ утешио рекавши му: **Досѣа ти је благодат моја; јер се сила моја у немоћи њоказује савршена!** (Кор 12, 9). Те речи и мене охрабрују да на своја немоћна плећа узмем свети и тешки крст патријарашке службе и да са уздањем у благодатну помоћ вечног Првосвештеника и Подвигоположника почнем успон уз гору блаженстава Христових, **обасјану лучама истините светлости и чистом ведрином истине**. Обузет свештеним трепетом пред овом узвишеном Тајном и свестан множине задатака на које по повереној дужности треба заједнички да одговоримо, знам да ће овај успон ублажити сила Духа Утешитеља **који дише где хоће и сама сила Јеванђеља Христовог који нам даје моћ да у њему чинимо све**.

У том настројењу првенствено желим да наша Српска Православна Црква, свугде где јесте, живи пуним плућима; да сваки православни хришћанин живи истинску слободу – слободу у Господу Христу и да јеванђелске вредности буду свакодневница свих људи који су православни, јер је то једини могући начин сведочења истине која треба да буде мост према свима онима који чежњиво, било да су тога свесни или не, трагају за њоме. **Ми смо позвани да будемо со земљи**, према речима самог Господа нашег, и ако у овоме тешком времену не будемо оваквог узвишеног позива били достојни, **како ће онда – оци, браћо и сестре – сва земља бити осољена?**

Христос је, једном речју наша мера, Он је наш покретач, али Он је и наше огледало. Њиме се меримо и Њиме смо измерени. Стога, патријарашка служба примарно треба да буде утемељена на духовном искуству Светих Божјих људи, на њиховом односу са јединим новим под сунцем – Христом Богочовеком, Спаситељем душа и тела наших, Спаситељем читавог света и све творевине. То искуство, обједињено и преточено у Црквено Предање позвани смо заједнички да чувамо, али не само да чувамо него да га чинимо и активним и актуелним, истовремено и свременим и савременим. Нека нас у томе надахњују непролазне речи истога Светога Апостола Павла: *Али вама најомињем, браћо, јеванђеље које вам проповедах, које и примисте, у коме и стојите, кроз које се и спасавахте, ако држите онако како вам проповедах, осим ако узалуд не довероваште. Јер вам најпре предадох што и примих, да Христос умре за грехе наше по Писму, и да би покрепен, и да је устао трећи дан, по Писму* (1 Кор 15, 1–3).

У овим речима Светог Апостола јасно је шта смо примили а шта предајемо. Није првенствени задатак Цркве да ствара боље услове за живот. Није првенствени задатак Цркве да се труди да решава било коју врсту социјалних, политичких, психолошких и сваких других проблема. У цркву долазимо на Свету Литургију да бисмо ту дотакли, наслутили оно што је најважније, да бисмо ту дотакли и примили крст Христов, али крст Христов који истовремено значи васкрсење. То је основни задатак Цркве, зато постоји у свету, а све ово друго поменуто само по себи као продукт тог примарног опредељења биће обасјано управо тим истим крстом и васкрсењем Христовим. Ако све имамо а то немамо узалуд је, а ако то имамо све смо онда добили.

Зато је важно, браћо и сестре, схватити и осетити снагу Цркве која живи и сведочи мир, благовестећи га свим народима и свим људима добре воље. Свим народима – понављам, јер сваки човек је саздан као икона Божја и сви смо позвани у Њему Спаситељу једно да будемо. Неће бити да можемо Христа присвојити и рећи Христос је наш, зато смо ми бољи од других. Ако Њему припадамо онда се трудимо да кроз Њега свако у срцу нашем буде наш. Да наше срце буде простор у којем, баш зато што Он у њему обитава има не само места за све, него има места за

све који у љубави и загрљају с нама живе. Хришћански Бог је, како га тачно назива Свети Апостол Павле, **Бог љубави и мира**. А мир је, као што сви добро знамо, претпоставка јединства у љубави и начин да се превазиђу погубне силе раскола и раздора, сукоба и мржње.

Данас, на жалост, живимо у времену када су мир и јединство и у Цркви Божјој, у њеноме људском аспекту, уздрмани. Било да се то дешава далеко од нас или је део наше црквене стварности, сви смо позвани управо на ту службу миру и јединству. Апостол позива речима: *Молим вас браћо именом Господа Исуса Христа да сви исто говорите, да међу вама не буде раздора, да будите уједињени у истој речи и истој мисли* (1 Кор 1, 10). За ухо отворило за духовни глас Јеванђеља Божјег то може значити да нас позива на одрицање од себе и од слободе. Не, та реч Апостола позива нас управо на преображај у слободи. Позива нас Апостол на реч и дело који ће бити преобращени речју Христовом, умом Христовим; да не говоримо научени од мудрости људске, него научени од Духа Светога. И како вели – духовним духовно доказујући. Ми смо дакле позвани да наши аргументи буду духовни, духовним духовно да доказујемо, а не речју и искуством и силом која своје извориште има само у овоме свету. Тим путем и сам скромно намеравам да, уз помоћ Божју и свих вас, ходим и не усуђујем се да кажем, стид ме је али изговорићу: водим Цркву која ми је поверена. Послање Цркве је да изграђује мир и међусобно поверење, силом мира Христовог који је подарен Цркви. **Мир свој дајем вам!** – рекао је Господ. Ако имамо мир Божји у себи, мирићемо се с другим човеком, са природом а бићемо измирени и са собом. Бићемо једном речју благовесници мира. Наш допринос ће бити не пре свега у ономе што чинимо него у ономе што јесмо. А из тога што јесмо чинићемо и оно што треба да чинимо. За такав циљ, оци, браћо и сестре, вреди живети и живот свој положити.

Истовремено свесни смо да се дух раздора или боље рећи злодух поларизације, борби различитих политичких интереса преоблачи у хаљине побожности и проговара лажним речима припитомљене вере, ширећи свој отровни дах међу православним хришћанима у свету, а не заобилазећи ни нас, било овде, било у расејању. Због тога желим да прво самог себе па онда и све вас подсетим, још једампут на вапајну молбу Апостола, писца Посланице Коринћанима: *да (...) не буде међу вама раздора, већ да сви будите усавршени у једном разуму и једној мисли*. Те Павлове речи: *Будите једне мисли међу собом и Бој ширења и уише нека нам да исто да мислите међу собом по Христу Исусу, да бисмо једнодушно, једним устима славили Бога и Оца Господа нашега Исуса Христа*, за мене ће бити један од најважнијих задатака којем желим да посветим време патријарашке службе и скромне снаге којима располажем. Да би тај задатак и остварио, чврсто ћу се држати устројства Цркве које је неговано и сачувано у Православљу, утемељено на Светом Писму и уче-

њу Светих Отаца Цркве. Црква је саборни организам, Сабор Светих, небоземна заједница свих и свега која све у себе позива и укључује, ништа и никога унапред не одбацујући због било каквог земаљског, обичног људског критеријума. Црква је позвана да сабира, да обједињује и спаја, и како сам већ напоменуо, служи миру и јединству. Зато се моје патријарашко служење Богу и роду неће кретати стазам парцијалних интереса нити ће садржати елементе савременог странчарења и партијског бављења политиком. Полазећи од чињенице да је служба патријарха српског – служба првог међу једнаким, и да је биће наше Цркве саборно, настојаћу – што сам и по мери својих могућности трудио се да чиним и до сада – да негујем овај саборни дух, као најважнији цвет нашег богочовечанског стабла.

Савремени односи у друштву па и савремена политика, схваћена као борба различитих партија, често у себи носе и доста непријатности, нажалост и непримерених односа и активности. Борбу група које се удружују ради међусобног ривалитета не видим као политику у изворном смислу те речи. Политика, у изворном смислу речи, у антици, где се и појавила као појам, сматрана је бригом за оно што је заједничко, бригом за заједнички живот. У тој бризи су учествовали сви грађани и сви су једнако делили одговорност за друштво, за оно дакле што је заједничко. Том врстом политике не само да хоћу него и дубински осећам да и морам да се бавим као што је и сваки човек дужан да то чини у мери у којој је то њему дато и на месту на којем се налази.

Желим да овом приликом поздравим наш народ широм земаљског шара и да му свагда и свуда где се налази пошаљем благослов силе Божје и молитве охрабрења и подршке. У мојим молитвама на првом месту ће бити православни Срби на страдалном Косову и Метохији, који су у нераскидивом јединству са нашим народом у читавој Републици Србији, али и са нашим благоверним народом који живи у Црној Гори и Републици Српској, у Босни и Херцеговини у целини, али и у свим другим земљама где наш народ живи.

Заиста, највећа брига моја и наше Цркве и даље је наше многострадално Косово и Метохија, наш духовни Јерусалим, како је говорио блаженопочивши патријарх Иринеј. Косово и Метохија за Србе нису напросто само мит, јер мит припада свету имагинацији, и ту можемо губити и побеђивати. Косово је за нас завет, а тај Косовски завет је везан за Нови Завет у чијем темељу стоји светост. Отуда је Косово за нас заправо нит, пупчана врпца која нас повезује са нашом духовно-историјском колевком, са суштинском нашег идентитета. Ми смо у Косову и Косово је у нама, нашим светињама, ћирици и косовском завету. Косово је срце Србије, пева данашње младо поколење, а срце је, по Светим Оцима, орган живота и љубави, па тако и на нашем Косову има места за све. У срце може и треба да стане свако. За све људе које ће обожити лепота Дечана, у којима сам ја

недостојни положио своје прве завете – монашке завете, и лепота Грачанице, Девича и Соколице. За све које ће умудрити Пећка Пећаршија, окадити црвени божури, благословити Стефан Дечански.

Наставићу, колико год могу да служим нашем верном народу у мени драгој Хрватској која је постала моја друга отаџбина, народу чију дубоку веру, снагу и љубав сам упознао и која ће бити узор и мени у годинама које престоје. Исто то важи и за Словенију. Исту ту љубав и бригу моју и свих нас, заслужују православни у Републици Македонији, који вековима чувају неке од најлепших манастира које подигоше наши преци; а наш народ је подигао дивне манастире свуда по свету и широм Европе, Канаде, Америке, у Аустралији. Сви ће бити у мојим молитвама, у мом су срцу.

Посебно, оци, браћо и сестре, желим да останемо трезвени и приправни на свако добро дело и жртву у ово тешко време опште пандемије, изазване ширењем вируса САРС – КОВ – 2. У минулим месецима сведоци смо огромне жртве лекара и свих људи који су несебичним полагањем својих живота и снага испунили највећу заповест Христову о љубави. Да будемо снажни, али и трезвени! Да нама не овлада страх и да знамо да сваки телесно здрав човек може бити много гори вирус у овој свету! Загледавши се свако од нас у своје срце заправо може рећи човек је једини вирус у свету. Једини који чини разне дебалансе у хармонији коју је Бог створио. Нека нам пример ове пандемије која се тако брзо проширила покаже колико смо међусобно повезани и једни на друге упућени, и колико само међусобном пажњом можемо победити ову страшну пошаст, првенствено пошаст греха и болести која нам прети изнутра.

У јулу 2014. године рекао сам у Загребу, и не одустајем од тога, да ћу целим својим бићем, скромним снагама али снагом и силом благодати Божје радити на повезивању људи, на изграђивању мостова и успостављању дијалога са свима. И кроз тај дијалог у Загребу и другде стекао сам пријатеље, а дубоко сам уверен, стекла их је и Српска Црква и српски народ. Настојаћу да будем достојан оних људи у Загребу, Љубљани и другим градовима Епархије загребачко-љубљанске, који су били мени, мојим свештеницима и српском народу блиски, који су нас прихватили као пријатеље и више од тога. Када је требало јавно су нас и заступали и бранили у невољама ако их је некад било. Настојаћу да по истом кључу свој браћи, без обзира ком народу и којој вери припадају а која живе у земљама у којима смо ми православни Срби већина, будем такав пријатељ какве сам ја стекао у Хрватској и Словенији. Стога молим и вас и све нас оци, браћо и сестре да наставимо чинити тако, молећи се нашим светим прецима и небеским заступницима да нам у томе помогну, и да са таквом надом, већ овде и сада достигнемо живот вечни!

*Извор: Информативна служба
Српске Православне Цркве* ■■